

เทศน์เช้า วันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๕

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เราเป็นชาวพุทธนะ พุทธศาสนาสอนว่า “ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว” ใครทำดีต้องได้คุณงามความดี แต่พวกเราทำคุณงามความดีกันมาแล้วทำไมเราไม่ประสบความสำเร็จ ทำไมเราไม่มีความสุขพอสมควร ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว

ทำดีนะ ดีในสังคมนะ สังคมคุณิมาฆาสังคม สังคมเขาอยู่กันด้วยมารยาท แต่ถ้าเป็นความดีของธรรมชาติ เราก็อยู่กับสังคมด้วย นี่หยคน้ำบนใบบัว เราอยู่กับสังคมโดยที่ไม่ติดสังคมนะ แต่เราปฏิเสธสังคมไม่ได้ ในสังคม สังคมต้องมีมารยาท คุณิมาฆาสังคม ในแจกันๆ หนึ่งจะมีดอกไม้หลากสีมันถึงได้มีความสวยงามของมัน

นี่พันธุกรรมของจิต พันธุกรรมของจิต จิตแต่ละดวงสร้างมาไม่เหมือนกัน จะให้คนมีความคิดเหมือนกัน เสมอกัน เป็นไปไม่ได้ สิ่งที่เป็นไปไม่ได้แล้วเราไปคาดหวังเราทุกข์นะ เราจะทุกข์มาก เพราะเราคาดหวังให้ทุกคนเป็นคนดีแล้วมันไม่สมความปรารถนาเรา มันก็เป็นทุกข์แล้ว แต่เขาเป็นความดีของเขา เขาจะมีคุณงามความดีมากน้อยแค่ไหนให้เขายื่นตัวของเขาได้ ดอกไม้หลากสี แต่ละสีแต่ละต้นของเขา ให้เขามีคุณงามความดีของเขาขึ้นมา ถ้ามีความดีของเขาขึ้นมา แล้วเราทำคุณงามความดีของเรา

นี่ดีทางโลก ดีทางโลกหมายถึงมารยาทสังคม สังคมเขาอยู่กันอย่างนั้น แต่ถ้าความดีของเราล่ะ? ถ้าความดีของเราละ ความดีจากภายในของเรา ถ้ามารยาทสังคม เราอยู่กับมารยาท เห็นไหม มารยาทสังคมนั้นมันเป็นมารยาทสังคมที่ดึงามนะ แม้แต่พระก็ต้องมี เขาเรียกว่า “สมณสาธูป” สมณสาธูป พระต้องมีธรรมวินัย ต้องมีสติปัญญา อยู่กับหลวงตามะ ถ้าพระเดินด้วยความเหม่อลอยโดยไม่มีสตินะ ท่านจะว่า “นี่ศพเดินได้”

ท่านเป็นห่วงตรงนี้มาก ท่านบอกว่าพระเราเป็นนักรบ การก้าว การเดิน การเหยียด การรู้ยังขาดสติ แล้วขาดสติจะเอาอะไรไปสู้กับกิเลส จะเอาสติปัญญาที่ไหนไปต่อสู้กับกิเลส แม้แต่การก้าวการเดินของพระ ครูบาอาจารย์ที่ท่านรู้ท่านเห็น ประสาเราท่านทนมไม่ไหวเลยละ ท่าน

บอกทำไมลูกศิษย์ของเราทำไมมันเชื่อขนาดนี้? ทำไมมันเหม่อลอยขนาดนี้? ทำไมมันไม่เห็นภัยในกิเลสในหัวใจได้ขนาดนี้? ทำไมทำตัวขนาดนี้? แล้วท่านพยายามกระตุกอย่างไร

นี่เราจะบอกว่า ถ้าเป็นความดีของเรา ความดีของเราเอง นี่ความดีจากภายในของเรา มันต้องเอาชนะตัวเราเอง ถ้าเอาชนะตัวเราเอง ความดีอย่างนี้ เห็นไหม “ทำดีต้องได้ดี ทำชั่วต้องได้ชั่ว” ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว พิสูจน์กัน พิสูจน์กันว่าถ้าทำดี ทำความถูกต้องดีงามขึ้นมาแล้ว สิ่งที่เป็นสัมมาทิฐิ ความถูกต้องดีงามมันต้องให้ผลเป็นคุณงามความดีสิ แล้วเรานั่งสมาธิภาวนากัน ทำไมจิตเราไม่ลงละ? ทำไมความสงบมันไม่เกิดขึ้นมากับเราสักที? ทำไมทำสิ่งใดแล้วไม่ประสบความสำเร็จ ไม่ประสบความสำเร็จ

ประสบความสำเร็จ เห็นไหม เพราะ! เพราะแรงขบขันะ นี่ค้นหาความทะยานอยาก อวิชชาจะทำให้จิตดวงนี้เวียนเกิดเวียนตาย จิตไม่เคยตายนะ คนเราต้องตาย เวลาคนตายจิตวิญญาณออกจากร่างนี้ไป ถ้าจิตวิญญาณไม่ออกจากร่างนี้ไปมันมีการตายไหม?

คุณที่ครูบาอาจารย์ท่านรังไว้ๆ รังไว้ตรงนี้ไง ถ้ามีสติอยู่ คนมีสติอยู่จะไม่คิดสิ่งใดเลย คนมีสติอยู่มันจะรังจิตเอาไว้อยู่กับเรา คนที่มันตายมันวิตกกังวล ส่งออก ยังไม่ทันตายนะมันตายไปแล้ว มันคาดหวังมันจะไปนรกสวรรค์ มันไปก่อนไง ความรู้สึกนึกคิดมันออกจากร่างไปก่อนแล้ว จิตยังอยู่นะแต่ความคิดมันไปแล้ว แต่ถ้ามีสติปัญญานี้รังไว้ ถ้ารังนี้จิตไม่เคยตาย รังจิตนี้ไว้ได้ ถ้ารังจิตนี้ไว้ได้ ใครเป็นคนรังจิตนี้ไว้?

สติเกิดจากจิต ปัญญาเกิดจากจิต แล้วสติปัญญามันรังจิตได้อย่างไร? มันรังจิตได้เพราะมีสติ มีปัญญา มีความรู้เท่า แต่ของเรา คุณสิเราทำคุณงามความดี ดีสังคม สังคมเราทำคุณงามความดี ทำดีต้องได้ดี ทำดีต้องได้ดี แต่ดีของใคร? ดีของผู้บริหาร เขาทำดีแล้วเหมือนทิ้งแห เพราะคุณสิเราให้แต่ลูกน้องเรา เราดูแลลูกน้องเราเต็มที่เลย ลูกน้องเคยบอกว่าเราดีสักคำไหม?

ไม่บอกหรอก แต่เราทำดี เราทำดีให้เขา สักวันหนึ่งเขาได้หัวหน้าคนใหม่ขึ้นมา แล้วหัวหน้าคนใหม่ไปบี้อเขา เขาจะคิดถึงเราทันทีเลย ความดีคือความดีใจ ความดีต้องเป็นความดี แต่คนที่ได้รับความดีไปเขาไม่รู้จักความดีของเขา เขาก็ไม่รู้หรือความดีเขาเป็นอย่างไร?

แต่เวลาเราจะมาปฏิบัติ เราสร้างสติปัญญาของเราเพื่อจะรังใจของเราไว้ ทำไมมันไม่สงบสักที ทำไมไม่สงบสักที มันไม่สงบ มันมีแรงขบ ขำว่าแรงขบคือค้นหาความทะยานอยาก

พันธุกรรมของจิตแต่ละคนไม่เหมือนกัน ทีนี้พันธุกรรมของจิตไม่เหมือนกัน คุณติเวลากรรมฐาน ๔๐ ห้องขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทำความสงบ ๔๐ วิธีการ นี่ทำความสงบ ๔๐ วิธีการนะ แต่โดยหลัก โดยหลักเขากำหนดพุทโธ พุทโธ โดยหลัก เห็นไหม โดยหลักนี้ ๔๐ วิธีการนะ มันก็ ๔๐ วิธีการเท่านั้นแหละ แต่เวลาผลของมันก็คือจิตสงบไป

ถ้าจิตสงบ ทำไมมันถึงสงบล่ะ? มันสงบเพราะแรงต้าน แรงต้านคือใคร? แรงต้านคืออีโก้ ใจ แรงต้านคือทิวฏฐิของเราเองนั่นแหละ ทิวฏฐิความอยากรู้อยากเห็นมันต้าน ถ้าอยากรู้อยากเห็นมันต้านแล้วทำอย่างไรล่ะ? ทำอย่างไร เห็นไหม

หนามยอกเอาหนามบ่ง ถ้ามันอยากรู้ขึ้นมา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่าให้มันรู้ในพุทโธซะ ให้มันรู้ในปัญญาอบรมสมาธิซะ ถ้ามันรู้ว่าสิ่งนี้เป็นธรรมๆ แรงต้านนั้นมันจะบิดเบือนไป มันจะคาดหวังคาดหวัง การคาดหวัง การหวังผล นั่นแหละคือแรงต้าน แรงต้านคือการคาดหวัง คาดหมายมันก็ออกไปแล้ว คาดหมายมันก็พ้นจากปัจจุบันไปแล้ว มันส่งออกไปตลอดเลย แล้วสิ่งที่ส่งออกนั้นมันจะสงบเข้ามาได้อย่างไร? แล้วสิ่งที่กำหนดพุทโธนี้ไม่ใช่ส่งออกหรือ?

โดยธรรมชาติของจิตพลังงานมันคลายตัว ธรรมชาติของจิตมันส่งออก ธรรมชาติพลังงานมันต้องออกอยู่แล้ว ทีนี้มันออก นี่ธรรมชาติคืออะไร? ธรรมชาตินี้เพราะเราเกิดในวัฏฏะ ใจ เกิดเป็นมนุษย์ มนุษย์มีธาตุ ๔ และขันธ ๕ เกิดเป็นเทวดามีความรู้สักอีกอย่างหนึ่ง เกิดเป็นพรหมนี่อีกอย่างหนึ่ง อีกอย่างหนึ่งคืออะไร? อีกอย่างคือมันละเอียดกว่าใจ

ถ้าเกิดเป็นเทวดามันเป็นทิพย์ เป็นทิพย์หมายถึงว่าสถานะของเขาคือเป็นแบบนั้น ถ้าเป็นพรหมล่ะ? เป็นพรหมมันผัสสาหารมันละเอียดกว่าอีก แล้วถ้าเป็นมนุษย์ล่ะ? มนุษย์มีความคิด ถ้าไม่มีความคิดจะขับเคลื่อนได้อย่างไร? ไม่มีพลังงานไม่มีการสั่งจากร่างกายนี้จะขับเคลื่อนไปได้อย่างไร? ร่างกายนี้ขับเคลื่อน ขับเคลื่อนไปเพื่อสิ่งใด? ขับเคลื่อนไปโดยกิเลส ตัณหาความทะยานอยากมันหลอกใจ อยากได้สิ่งใดปรารถนาสิ่งใด มันก็แสวงหาสิ่งนั้น แสวงหาสิ่งนั้นมาเพื่อเลี้ยงปากเลี้ยงท้องสถานะทางสังคม มารยาทสังคม ความดีทางสังคมไป

แล้วความดีของจิตล่ะ? ความดีของจิตนะ ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว อย่างนี้เราเสียสละมาทำบุญกันอยู่ที่นี่ เห็นไหม นี่มันเสียสละเพราะเหตุใด? เพราะธรรมชาติพลังงานที่ตัณหาความทะยานอยากมันของเรา ของเราทุกอย่างมันต้องเป็นของเรา แต่ทำไมคิดเสียสละล่ะ? คิดเสียสละ

เพราะเราหวังผลที่ดีกว่านี้ไง เราหวังสิ่งที่มีมันเป็นคุณงามความดีไง เราหวังสิ่งที่มีมันเป็นความอบอุ่นของใจไง

ถ้าใจมีหลักมีเกณฑ์ เห็นไหม เราจะอยู่ในที่ร้อนที่ขนาดไหนนะ จิตใจเราก็มีหลักมีเกณฑ์ สิ่งนี้คืออะไร? สิ่งนี้คืออามิส อามิสเกิดจากการกระทำ อามิสคือผลที่มันแสดงออก นี่อามิสคือการกระทบ สิ่งที่ว่าวัตถุเพราะเราเสียดลมันถึงเป็นไขไหม? แต่เวลาพุทโธ พุทโธ นี่ส่งออกเหมือนกัน ส่งออกเหมือนกัน แต่ส่งออกไป ส่งออกไปเพราะเรามีวิตก วิจารณ์

ในเมื่อองค์ของสมาธิ วิตก วิจารณ์ ปิติ สุข เอกัคคตารมณ์ แต่ในปัจจุบันนี้เราบอกว่าไม่ต้องทำอะไรเลย อยู่เฉยๆ มันก็เป็นสมาธิเข้ามา...สมาธิเข้ามามันก็นอนตายไป คำว่านอนตายคือตกภวังค์ไง อยู่เฉยๆ ก็เป็นสมาธิ สมาธิก็ขอนไม้ไง ขอนไม้เป็นสมาธิ แร่ธาตุก็เป็นสมาธิ แต่ถ้าเราอยู่เฉยๆ มันตกภวังค์ มันเป็นภวังค์ของมัน มันไม่เป็นสมาธิหรอก ถ้ามันเป็นสมาธิขึ้นมามันต้องแจ่มแจ้งของมัน เป็นสมาธิขึ้นมามันพ้นออกมาจากการครอบงำของกิเลส ครอบงำถึงสิ่งที่คาดหวังของเรา

พอสิ่งที่คาดหวัง พอเรากำหนดพุทโธ พุทโธ เห็นไหม วิตก วิจารณ์ วิตกวิจารณ์มีการกระทำ ไร้ไช้เกิดน้ำ ไร้ไช้เกิดความสกปรกของใจ ความคิดความอ่านของเรา ที่ว่าคิดที่ดีๆ นี่แหละ เราคิดดีๆ นี่แหละ แต่ความหวังใจ ความหวังคือค้นหาความทะยานอยาก คิดในเรื่องที่ดี เอาสิ่งที่ดีเป็นตัวตั้ง แต่สิ่งที่มีมันเสียดทานขึ้นมา สิ่งที่มีมันขับไสมา ค้นหาความทะยานอยากของเรา เราถึงต้องคิดพุทโธ พุทโธ

เราคิดพุทโธ พุทโธ เห็นไหม ทีนี้พุทโธ พุทโธ พอคิดไปจนคุ้นชินก็กลายเป็นสักแต่ว่า คิดแบบหุ่นยนต์ไง หุ่นยนต์มันหมุนของมันไปธรรมชาติของมัน เพราะเขาตั้งโปรแกรมไว้แล้ว ใ้ที่นี่ก็คิดแบบโปรแกรมไง พุทโธ พุทโธ พุทโธ พุทโธจนไม่มีสติ พุทโธจนไม่เป็นเรา พุทโธไม่มีความจริงจังมันก็เลื่อนลอยอีก เลื่อนลอยไปโดยพลังงานที่มันคิดไปธรรมชาติของมัน มันเป็นอย่างนั้นแหละ มันเป็นสัญชาตญาณ สัญชาตญาณมันเป็นไป เพราะเป็นสัญชาตญาณของมนุษย์

ทีนี้พอมันคิดเป็นสัญชาตญาณไปเลย มันขาดสติไป เราก็ต้องพุทโธให้มันชัดเจนขึ้นมา วิตก วิจารณ์ วิตกขึ้นมาพุทโธ วิจารณ์มันแยกแยะ ถูกต้องดั่งงามอย่างไร มันทำงานได้เต็มไม้เต็มมือไหม? ถ้ามันทำงานได้เต็มไม้เต็มมือ จิตมันได้ไร้ไช้เกิดตัวมัน ถ้ามันไม่ทำงานได้เต็มไม้เต็มมือ เห็น

ใหม่ นี่ความสกปรกของจิตที่อยู่อย่างนั้นแหละ แต่คิดกันว่าจะทำความสะอาดของใจ คิดกันอยู่ข้างนอก แต่มันไม่ทำที่เนื้อของใจ

ฉะนั้น สิ่งที่มีมันจะสงบระงับเข้ามา มันทำไมถึงจะไม่สงบล่ะ? ทำดีต้องได้ดี ทุกคนทำดีใหม่? ทุกคนอยากพ้นทุกข์ ทุกคนปรารถนาดี ทุกคนนั่งสมาธิภาวนา ดีใหม่? ทำดีทั้งนั้นเลย แล้วผลความดีมันมาจากไหน? ความดีมันมาจากไหน? ความดีมันไม่เกิดสักที ความดีมันจะเกิด เกิดถ้ามันเป็นสัมมาทิฐิ ความเห็นถูกต้อง การกระทำที่ถูกต้อง ความถูกต้องชอบธรรม มัชฌิมาปฏิปทา ความถูกต้อง ความสมดุลของมัน มันมีเหตุมีผลของมัน มันสมดุลของมัน

ที่นี้อ่านจวาสนาของจิตมันไม่เหมือนกัน พันธุกรรมไม่เหมือนกัน เรากระทำของเรา ทำดีต้องได้ดี ทำดีได้ดีแน่นอน แต่ความดีอย่างโลก คุณิเราทำคุณงามความดีขนาดนี้ ทำดีขนาดนี้ทำไมโลกมันยังเป็นแบบนี้ ทำไมคนยังเห็นแก่ตัวขนาดนี้? นี่มันมีเบื้องหน้าเบื้องหลัง เบื้องหน้าก็คือสังคม เบื้องหลังก็คือความเห็นแก่ตัว นี่เวลาเราประพฤติปฏิบัติล่ะ? เบื้องหน้าของเราเราก็สร้างคุณงามความดี เราอยากปฏิบัติของเรา เบื้องหลัง เบื้องหลังพญามารมันไม่ยอมหรือ

นี่บ้านของเรา ใครมาโกงบ้านของเรา ใครมาฉ้อฉลบ้านของเราไป เรายอมไหม? สิทธิของเราเราสร้างมาใช้ใหม่? มาร มารมันครอบคลุมหัวใจของสัตว์โลก บ้านของมันคือบนหัวใจของเราไง บ้านของมารคือภวาสวะ คือภพ คือสถานที่ไป ถ้าเราไปทำลายบ้านมัน เราไปแย่งชิงจากบ้านมัน มันยอมไหม? ถ้าเราพิจารณาเราใช้ปัญญาของเราแยกแยะไปจนทำลายภวาสวะ ทำลายภพ ทำลายสถานที่ ทำลายทุกๆ อย่างหมด ทำลายภพชาติ แล้วมารมันจะอยู่ที่ไหนล่ะ? แล้วมันปกครองหัวใจของเรา บ้านของมันอาศัยอยู่บ้านของเรา เห็นไหม

หลวงตาบอกว่า เวลาปฏิบัติเนะถ้ามารมันยังไม่รู้สึกตัว บางทีเราปฏิบัติ แหม มันขึ้นอกขึ้นใจ มันทำความดีไปหมดเลย นี่มารมันนอนหลับ มันผลอ มันคิดว่าบ้านมันปลอดภัย พอมันเห็นว่า โอ๊ย คนจะมาดูแลบ้านมัน มันตื่นขึ้นมาเนะ พอมารมันตื่นขึ้นมาเนะปฏิบัติขัดข้องไปหมดเลย พอมารมันตื่น มันแค้นใจขึ้นมาเท่านั้นแหละทำไมไม่ได้แล้ว ดิดขัดไปหมดเลย แต่ถ้ามารมันนอนหลับเนะ แหม ทำไมวันนี้ภาวนาดี ภาวนาดี

นี่ไง เราจะเข้าไปทำลายบ้านเขา เราจะเข้าไปทำลายบ้านเขาเนะ แล้วบ้านเขา บ้านเขาเป็นของใครล่ะ? บ้านของเราเราสร้างขึ้นมา บ้านของเราใครจะทำลาย ไม่มีใครทำลายหรือ บ้านของเราเรามีแต่จะซ่อมแซมมันให้มันมั่นคง แต่เวลาปฏิบัติธรรมขึ้นมาต้องทำลาย นี่การฆ่าที่

ประเสริฐที่สุดคือการฆ่ากิเลส องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเมตตามากนะ ปรารธนามารือสัตว์ชนสัตว์ อย่าให้รังแกกัน อย่าให้เบียดเบียนกัน ให้ภัยต่อกัน ให้ช่วยเหลือเจือจานกัน ให้ดูแลรักษา กัน ให้สามัคคีกัน

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเนี่ยจะมารือสัตว์ชนสัตว์ สงสารสัตว์โลกมาก แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า “การฆ่าที่ประเสริฐที่สุดคือการฆ่ากิเลส” การฆ่ากิเลส ตัดความทะยานอยากในหัวใจของเราประเสริฐที่สุด ทีนี้การฆ่ากิเลสของเรา เห็นไหม คุณคิดว่าสิ่งนี้เราอย่าเบียดเบียนกัน อย่าทำร้ายกัน อย่ารังแกกัน นี่ถนอมรักษาทั้งนั้น ถนอมรักษาขึ้นมา แต่ถ้ากิเลสไปถนอมรักษามันไม่ได้ ยิ่งถนอมรักษามันนะยิ่งแพรวพราว ยิ่งเล่ห์เหลี่ยม ยิ่งหลอกลวง ยิ่งทำให้เราหัวทกกันขวิด ทั้งๆ ที่ว่าทำดีนะ ทำดีทำไมไม่ได้ดี? ทำดีทำไมไม่ได้ดี?

ทำดี ทำดีก็เป็นความดี แต่มารนะ มารที่มันอยู่ในหัวใจมันคาดหวังความดีของมันไปอีกอย่างหนึ่ง มันคาดหวังความดีของมันโดยความคั่นเดาธรรมไง ถ้ามันคั่นเดาธรรม เห็นไหม นี่คุณสิ ในเมื่อแผนผังแผนที่ชี้ไปอีกที่หนึ่ง ธรรมทั้งหลาย ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทั้งหมดชี้เข้ามาที่หัวใจของมนุษย์ ความสุขความทุกข์มันอยู่ที่นี้ สิ่งสัมผัสคือความรู้สึกนี่เท่านั้น แต่เราก็บอกเอาสมองจำ เอาสมองจำ ฉันทู ฉันทูเห็น เอาสมองจำมาให้มากที่สุด ยิ่งจำได้มากที่สุดแผนที่มันจะชัดเจนขึ้นมา มันจะทำได้ง่ายที่สุด มันก็ยิ่งออกไปเรื่อย ออกไปข้างนอกเรื่อยๆ ออกไปข้างนอกเรื่อยๆ แล้วทำดีจะได้ดีจากไหนล่ะ? ในเมื่อความดีของเรามันดีโลกๆ มันดีโลก โลกเขาจะมีมารยาทสังคมนะ

มารยาทสังคมนี้อะไรให้สามัคคี ให้สังคมอยู่ร่มเย็นเป็นสุข แต่เราจะไปสามัคคีกับกิเลสของเรา มันก็ล้มลุกคลุกคลานอย่างนี้ เราถึงต้องตั้งสติของเรา ทำคุณงามความดีของเรา ถ้าความดีของเราเกิดขึ้น ความดีของเราเกิดขึ้นนะ “สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี”

สิ่งที่มีคุณค่า มีราคา คือหัวใจของมนุษย์ ความรู้สึกนึกคิดนี้มันมีสุขมีทุกข์ ความรู้สึกนึกคิดนี้มันเบียดเบียน มันอย่าเฝ้าเราเอง ถ้าใครไปเห็นความรู้สึกนึกคิดอันนี้ แล้วรักษาความรู้สึกนึกคิดอันนี้ แล้วทำความสะอาดอันนี้ซึ่งมาก ทรัพย์สมบัตินี้วางไว้กับโลก ใช้ประโยชน์ต่อเมื่อเราต้องการใช้มัน เราต้องการใช้ประโยชน์จากทรัพย์สมบัตินี้เราก็จะใช้มัน แต่หัวใจนี้ไม่ให้ใครเหยียบย่ำ ไม่ให้ทรัพย์สมบัติ ไม่ให้แร่ธาตุต่างๆ มาเหยียบย่ำ

ครูบาอาจารย์บอกว่าไอ้หลังลายนะ หลังลายเราก็ให้คำมั่นนะ ให้คำกันจนแย่งชิงจนมองข้ามความรู้สึกของคน จนมองข้ามความรู้สึกของหัวใจของเรา ถ้าเรามีความรู้สึกหัวใจอันนี้รักษาใจอันนี้ นี่ความดีจากภายใน ทำดีต้องได้ดี ทำดีต้องได้ดี ถ้าทำดีต้องได้ดี เรามีความขยันหมั่นเพียรของเรา เราต้องทำของเราได้ เราทำของเราได้ แต่ขณะหมั่นเพียร คุณิเราทำมาหากินเรายังทุกข์ยากขนาดนี้ เรายังต้องลงทุนลงแรงขนาดนี้ แล้วประพฤติปฏิบัติขึ้นมาจะเอาง่ายๆ ความมั่งงายมันจะได้ยาก

คนจะทำแต่ความละเอียดรอบคอบ มันจะต้องความรอบคอบของเรา มันจะทุกข์จะยากขนาดไหน? นี่ความทุกข์ยากอันนั้นมันจะได้ผลประโยชน์ของมัน เพราะทำงานเป็นจริตเป็นนิสัย เห็นไหม ทำงานเป็นเรื่องปกติ พอปกติขึ้นมามันก็รอบคอบ มันก็รักษาได้ หัวใจของเรามันละเอียดลึกซึ้งซึ่งขนาดไหนเราก็คือรักษาหัวใจของเรา ดูแลหัวใจของเรา แล้วถ้ามันเป็นจริงขึ้นมาะ มันเป็นอนุปปชธรรม

โศดาบัน สกิทา อนาคา พระอรหันต์ เป็นอนุปปชธรรม อนุปปชธรรม อฐานะที่มันจะแปรสภาพ ไม่ต้องรักษา มันอยู่ของมันอย่างนั้นแหละ ถึงที่สุดแล้วมันอยู่ของมันอย่างนั้น แล้วบุคคลคนนั้นเป็นเจ้าของมัน ใจดวงนั้นเป็นเจ้าของธรรมอันนั้น คิดดูสิว่ามันเป็นสมบัติขนาดไหน? ทำดีต้องได้ดี เราปรารถนาดีกันอันนี้ละ ถ้าเราปรารถนาดีอันนี้ เราพยายามสร้างพื้นฐานของเรา ในเมื่อเราอยู่กับโลกเรามีเป้าหมายของเรา คนมีเป้าหมายมันไม่เร่ร่อนไปนะ มันมีเป้าหมายจะไปถึงที่สุดแห่งทุกข์ แล้วเราทำคุณงามความดีของเรา

ชีวิตนี้ถ้ายังมีลมหายใจเข้าและลมหายใจออกอยู่ ลมหายใจเข้านี้กพุทธ ลมหายใจออกนี้กโธ เรายังเกาะเกี่ยวกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไว้ พุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน คือศาสดาของเรา คือองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าของเรา เราจะเกาะเกี่ยวกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไว้ให้จิตใจนี้มันอยู่ได้ใกล้ชิด ให้จิตใจนี้มันมีที่พึ่งอาศัย ถึงมันจะทุกข์มันจะยาก มันก็มีครูบาอาจารย์ของเราเป็นที่พึ่งอาศัย เอวัง